

Kodėl liga ne visada diagnozuojama anksti?

Tai, kad liga nėra diagnozuojama iškart, kai tik atsiranda jos požymių, gali nulemti daug priežasčių:

- > Paauglystė yra pokyčių metas. Daugelis tėvų pastebi, kad jų paauglių elgesys, nuotaika keičiasi, tačiau jie mano, kad bręstant taip ir turi būti;
- > Dažniausiai šizofrenija sergantys žmonės nesuvokia, kad serga;
- > Nėra jokio medicininio tyrimo ar testo, kuriuo būtų galima nustatyti, ar žmogus serga šizofrenija, ar ne. Liga diagnozuojama, atsižvelgiant į daugelį veiksnių, pavyzdžiui, ką pats žmogus pasakoja apie savo elgesį, ką pastebi aplinkiniai;
- > Dauguma bendrosios praktikos gydytojų nebuvo specialiai ruošiami tam, kad galėtų nustatyti psichikos sutrikimus.

Šizofrenija vis dar yra liga, kuri gąsdina žmones, verčia juos jaustis nepatogiai. Tad šeimos nariai gali nepripažinti, kad jų artimasis serga.

Ar yra tokių vaistų, kurie išgydytų šizofreniją?

Tokių vaistų kol kas dar nėra, tačiau mokslininkai vis daugiau ir daugiau sužino apie šią ligą.

Specialistai, dirbantys ankstyvojo gydymo srityje, bando atrasti atsakymus į šiuos klausimus:

- > Ar pirminis delsimas gydant ligą sukelia tokius pokyčius smegenyse, kad žmonės mažiau reaguoja į vėlesnį gydymą?
- > Ar ankstyvas ligos gydymas padeda išvengti atkryčio?
- > Ar atkryčiai ir negydoma šizofrenija žmogui daro nepakeičiamą žalą?
- > Kokie žmonės yra linkę susirgti šizofrenija?

Kaip ir sergant širdies ligomis ar vėžiu, ankstyvas šizofrenijos diagnozavimas ir gydymas suteikia žmogui daugiau galimybių pasveikti.

Versta iš:

SCHIZOPHRENIA. FACTS FOR FAMILIES

Schizophrenia Society of Ontario
130 Spadina Ave., Suite 302
Toronto ON M5V 2L4
Phone: 00-1-416-449-6830
Fax: 00-1-416-449-8434
E-mail: sso@schizophrenia.on.ca
Website: www.schizophrenia.on.ca

Vertė Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos savanoriai

*Ši informacija negali pakeisti specialistų konsultacijų ir patarimų.
Tam, kad aptartumėte kiekvieną situaciją, susisiekite su specialistais.*

Tiražas 1 500 egz.
Maketavo ir spausdino
Baltijos kopija
www.kopija.lt

Rėmėjas
Neįgalųjų reikalų departamentas prie
LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

Šizofrenija Faktai šeimoms

Ankstyvos ligos stadijos: Požymiai ir simptomai

Lietuvos sutrikusios psichikos
žmonių globos bendrija

*Įregistruota Teisingumo ministerijoje
1997 m. kovo 27 d.*

Adresas Kaštonų g. 4, LT-01107 Vilnius
Tel. (8~5) 262 8936, tel./faks. (8~5) 212 1656

Elektroninis paštas Lspzgb@takas.lt
Internetinis puslapis www.Lspzgb.lt

Vilnius
2008 m.

Išleista iš 2008 m. Neįgalųjų socialinės
integracijos programos lėšų

Ankstyvos ligos stadijos: Požymiai ir simptomai

Dažniausiai šizofrenija pasireiškia 15–30 metų amžiaus asmenims. Tačiau prieš tai liga galėjo vystytis daugelį metų, kol oficialiai buvo diagnozuota. Tyrėjai vis daugiau sužino apie ankstyvasias šizofrenijos stadijas, kitaip dar vadinamas „prodromu“. Jei žmonės gauna pagalbą ir gydymą prieš ligos paūmėjimą, jie turi daugiau galimybių pasveikti. Be to, tai gali padėti išvengti kai kurių ilgalaikių pasekmių, kurios atsiranda ligai progresuojant.

Ligai dar nepaūmėjus, ankstyvosios diagnozės ir intervencijos programos yra skirtos nustatyti žmonėms, kurie linkę susirgti šizofrenija, o prasidėjus pirmajam psichozės epizodui – iškart juos gydyti.

Kokie yra pirmieji požymiai, įspėjantys apie šizofreniją?

Šizofrenijos simptomai ima reikštis palaipsniui. Jie gali būti vos pastebimi, gali pasireikšti ir vėl pranykti.

Šeimos nariai dažniausiai mini, kad pirmiausia pastebi pasikeitusį artimojo elgesį. Pirmieji ligos požymiai gali būti:

- > Užsisklendimas – žmogus nebebendrauja su draugais ar šeimos nariais, nebesidomi įprastais užsiėmimais, gali atrodyti nusiminęs, prislėgtas;
- > Problemos mokykloje ar darbe, sunku sutelkti dėmesį, mąstyti;
- > „Nėra jėgų“, trūksta energijos;
- > Miego sutrikimai – pastovus nuovargis ar negalėjimas užmigti;
- > Neįprasti pykčio protrūkiai, asocialus elgesys;
- > Vartoja nesuprantamus ar prasmės neturinčius žodžius;
- > Įtarumas, paranojiškas elgesys;
- > Mato ar girdi nesamus dalykus, kalbasi su neegzistuojančiais asmenimis, juokiasi be jokios priežasties;
- > Vartoja alkoholį ar narkotikus.

Ką daryti, jei manau, kad šeimos narys susirgo šizofrenija?

Jei kažkam iš artimųjų ima reikštis šizofrenijos požymiai – nedelsiant kreipkitės į gydytoją. Itin svarbu, kad šizofrenija sergantys žmonės kuo skubiau gautų pagalbą. Ankstyvas gydymas:

- > Padidina galimybes pasveikti;
- > Pagreitina sveikimą;
- > Sumažina tikimybę, kad šizofrenija sukels ilgalaikių problemų mokykloje, darbe ar kitose gyvenimo srityse.

Ar šizofrenija gali būti gydoma?

Taip, šizofrenija yra smegenų liga, kuri gali būti gydoma. Naujausios technologijos padeda gydytojams suprasti daugiau apie šią ligą bei jos pasekmes. Galbūt jums teko girdėti apie tai, kad gydytojai naudoja įvairius būdus, kurie leidžia nustatyti, kas ir kaip vyksta smegenyse:

- > EEG (elektroencefalograma);
- > KT (kompiuterinė tomografija) ir BMR (branduolinis magnetinis rezonansas);
- > PET (pozitroninė emisinė tomografija).

Vaistai – šizofrenijos gydymo pagrindas. Laimei, dauguma naujosios kartos vaistų sukelia mažesnę šalutinį poveikį nei klasikiniai vaistai. Tad šizofrenija sergantys žmonės gali gyventi kokybiškiau nei iki šiol. Gydytojai kiekvienam žmogui stengiasi atrasti labiausiai tinkančius vaistus bei paskirti reikiamą jų dozę. Sergantiesiems šizofrenija dažnai naudinga ne tik lankytis pas psichiatrą, bet ir bendrauti su psichoterapeutu ir / ar atvejo vadybininku. Neretai reikia pagalbos, kad žmogus suprastų savo ligą.

Šiems žmonėms būtina bendruomenės parama, saugi gyvenamoji vieta už prieinamą kainą, socialinių įgūdžių lavinimo, profesinio mokymo programos. Sergančiojo šeimos nariams ir draugams taip pat reikia paramos, švietimo bei konsultavimo. Ypač draugai prisideda prie gydymo ir sveikimo.

